Gemeente Meppel

Agendapunt: 5.3

Vertrouwelijkheid: Openbaar

Meppel, 15 oktober 2024

Aan de Gemeenteraad.

Raadsvoorstel nr. 2006667

Onderwerp:
Verzoek budgetuitbreiding Openbare Bibliotheken naar aanleiding van decentralisatieuitkering

Voorgesteld besluit:
1. Het budget voor Openbare Bibliotheken incidenteel in 2025 en 2026 te verhogen met € 105.640 ten behoeve van de invoering van de wetswijzing in de Bibliotheekwet en bijbehorende zorgplicht.

Inleiding:
De Rijksoverheid is al enige tijd bezig met een wijziging in de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen. Deze wijziging zou per 1 januari 2025 ingaan, maar is uitgesteld naar 1 januari 2026. Het belangrijkste effect van deze wetswijziging is de invoering van een wettelijke 'zorgplicht' voor gemeenten naar inwoners toe als het om bibliotheekvoorzieningen gaat. Op dit moment zijn gemeenten niet wettelijk verplicht om een bibliotheek te hebben of te financieren. De gewijzigde wet gaat voorschrijven wat gemeenten minimaal moeten bieden en financieren. Hoe de wetswijziging er exact uit gaat zien is nog niet bekend. Wel is er via verschillende kanalen al enige speculatie.

Kijkend naar wat voorlopig bekend is, zijn de wijzigingen aanzienlijk. Voor veel Nederlandse gemeenten, waaronder waarschijnlijk ook de gemeente Meppel, betekent het dat er meer gedaan en gefinancierd moet worden. Daarom is er voor 2024 en 2025 een Specifieke Uitkering (SPUK, oftewel een geoormerkte uitkering) beschikbaar gesteld voor een aantal gemeenten, zodat die al aan de slag konden ter voorbereiding op de zorgplicht. De gemeente Meppel heeft deze uitkering ook ontvangen. Deze wordt onder andere ingezet voor het uitbreiden van de vestiging in Nijeveen tot een volwaardig servicepunt.

De wetswijziging gaat ook samen met structureel extra middelen voor de gemeenten. De bekostiging van de nieuwe taken zal via het gemeentefonds verlopen. In de overgangsfase in 2025 en 2026 wordt de bekostiging niet via het gemeentefonds, maar via een decentralisatie-uitkering beschikbaar gesteld. Dit geeft de gemeenten de kans om de nodige verdere voorbereidingen te treffen. In de septembercirculaire 2024 staat het als volgt beschreven:

> *13. Openbare bibliotheken*
> In de periode 2023-2024 konden gemeenten een specifieke uitkering ontvangen voor het versterken van het lokale bibliotheekstelsel. Daarna zal een wettelijke zorgplicht

voor gemeenten worden ingevoerd ten aanzien van de openbare bibliotheek. Voor het uitvoeren van deze taak zullen gemeenten een structurele bijdrage via het gemeentefonds ontvangen. In de periode tussen de specifieke uitkering en de invoering van de wettelijke zorgplicht ontvangen de gemeenten een decentralisatie-uitkering, om zich op de periode van de zorgplicht te kunnen voorbereiden. Hiervoor is in 2025 en 2026 in totaal een bedrag van € 59,3 miljoen beschikbaar. Dit bedrag wordt over alle gemeenten verdeeld op basis van een bedrag van € 2,95 per inwoner. Voor kleinere gemeenten waar het bedrag per inwoner leidt tot een bedrag lager dan € 100.000 wordt de uitkering aangevuld tot € 100.000.

Voor Meppel gaat het om een bedrag van € 105.640. Omdat decentralisatie-uitkeringen niet geoormerkt zijn, vragen we u als gemeenteraad om dit bedrag ook daadwerkelijk beschikbaar te stellen voor het bibliotheekwerk. Omdat de septembercirculaire te laat bekend werd om te verwerken in de begroting en wachten tot de bestuursrapportage 2025 te lang duurt, leggen we u dit voorstel apart voor ter besluitvorming.

Beoogd (maatschappelijk) effect

Voldoen aan de wet per 1 januari 2026 door zorg te dragen voor een kwalitatief goed en thuisnabij aanbod van bibliotheekvestigingen voor elke inwoner van de gemeente Meppel.

Argumenten

1.1 De wetswijziging zal naar verwachting om een uitbreiding van de Openbare Bibliotheken vragen die in 2025 voorbereid kan en moet worden

Zoals benoemd is de wetswijziging nog niet openbaar. Naar verwachting zal de wet een aantal zaken voorschrijven, waaronder het aantal volwaardige bibliotheekvestigingen en een minimaal bedrag per inwoner. Dit betekent dat de extra € 105.640 nodig is in 2025 (en daarna) om aan deze plicht te gaan voldoen.

1.2 In 2024 en 2025 werkt Biblionet Drenthe aan de voorbereidingen voor de wetswijziging

De voorbereidingen zijn in 2024 al begonnen met gebruik van de toegekende SPUK. In 2025 heeft de bibliotheek de decentralisatieuitkering nodig om verder te bouwen aan het bibliotheekwerk in de gemeente Meppel. Daarom is het niet mogelijk om te wachten tot de bestuursrapportage 2025, die in de zomer van 2025 wordt voorgelegd.

1.3 Het bedrag van € 105.640 is een extra decentralisatieuitkering

Het verhogen van het budget voor Openbare Bibliotheken vraagt dus niet om een bezuiniging op een ander onderdeel. Aan de batenkant komt er € 105.640 meer ter beschikking van de gemeente.

Kanttekeningen

1.1 Een decentralisatieuitkering is niet geoormerkt

Het bedrag mag dus ook anders besteed worden. Het bedrag is echter zeer wenselijk

in de opmars naar 2026. Mogelijk zal er vanaf 2026 opnieuw een ophoging van het budget nodig zijn om te voldoen aan de zorgplicht.

Integrale afstemming
Financieel advies
Juridisch advies

Financiën

Onderwerp	Dekking binnen begroting? ja/nee	Kosten (EUR)	Incidenteel / structureel
Openbare Bibliotheken	**nee**	**€ 105.640**	**64410 Incidenteel voor 2025 en 2026**
Toelichting: De € 105.640 wordt als decentralisatieuitkering beschikbaar gesteld in 2025 en 2026. Omdat deze uitkering in de septembercirculaire 2024 bekend is gemaakt, is deze niet in de begroting 2025 opgenomen..			

Effecten overige programma's
N.v.t.

Communicatie
Na vaststelling door de gemeenteraad wordt de uitkomst aan Biblionet Drenthe gecommuniceerd. Het bedrag kan dan meegenomen worden in de beschikking voor het bibliotheekwerk in 2025.

Uitvoering
Na vaststelling van het raadsvoorstel wordt grootboeknummer 64410 voor 2025 en 2026 incidenteel verhoogd met € 105.640.

Effecten op pijlers duurzaamheid
N.v.t.

Bijlagen
1. Raadsbesluit

Burgemeester en wethouders,

de secretaris, de burgemeester,

A.J. Kastelein C. Bijl